

Namba

LAU ISRAEL SÊMOA GAMÊJ

SAWA NAMIN

Buku Namba tonec gêjac miŋ lau Israel nêŋ lêŋ, taŋ sêsêlêŋ gêdêŋ taŋ sêwi lôc Sinai siŋ e jasêo lasê gamêj tê Anôtô gêjac mata gebe êkêŋ êndêŋ êsêac nê, ɻamadiŋ gêmu oc kêpiŋa naŋ. Têm ɻasawa tau kêdabin jala 40. Buku tonec ɻaâ kêkanôŋ miŋ towae, taŋ kêsêp buku tau naŋ. Mose kêsa lau Israel sa aŋga lôc Sinai gêmuŋ êsêac dêdi aŋga tònê. Ma eŋ kêsa êsêac sa kêtiam aŋga Moabnêŋ gamêj, taŋ gêc bu Jordan ɻamakeŋ gêmu oc kêpiŋa naŋ. Êsêac sêwi lôc Sinai siŋ ma sêsêlêŋ sepeŋ Moab sebenj atom. Êsêac sêô lasê gamêj Kades-Barnea, taŋ gêc Kanaan ɻamadiŋ gêmu kêsêpnaŋ naŋ. Êsêac sebe selom ɻamadiŋ tau e nasêsa Kanaan, mago têtôm atom, tec sêmoa gamêj tònê jala taêsam. Kêtu ɻamu êsêac sêwi Kades Barnea siŋ jasêo lasê bu Jordan ɻagamêj gêmu oc kêpiŋa ma lau ɻamakeŋ sêŋgôŋ tonanj têtu wakac ma ɻagêdô sêmasaŋ tauŋ gebe selom bu nasêsa gamêj Kanaan gebe sêŋgôŋja.

Buku Nambanja tau gêjac miŋ lau, taŋ gêŋwapac gêgôm êsêac ma sêmoa tonêŋ ɻalêlôm ɻagogô to natutucgeŋ kêsêp ɻasawa elêmê naŋ, nêŋ miŋ. Êsêac sêli awenj sa gêdêŋ Anôtô to gêdêŋ Mose, taŋ Anôtô tau kêjalinj eŋ sa gebe êwê êsêac naŋ, amboac tonanjeŋ. Miŋ tau gêwa sa gebe Anôtônê lau têtu palê to tanjeŋpêc, mago Anôtô gejob êsêac ɻapep to ɻanjêŋgeŋ ma gêwa Mose sa gebe eŋ kêtu môsi

kêsêp ɳasawa, mago gêjam sakiŋ Anôtô to nê lau ɳaŋêŋgeŋ.

1:1–6:21 Miŋ taŋ kêsêp môkêlatu tonec naŋ, tau tonec: Mose kêsa lau Israeł sa aŋga lôc Sinai. Biŋsu ɳagêdô gêwa lau Lewi nêŋ kôm, taŋ gêjac êsêac ɳawae naŋ, sa tomalageŋ. Biŋsu ɳagêdô kêtôc Anôtônê lau nêŋ lêŋ têtu dabuŋja.

6

Mec dabuŋsêga ênam mec gôlôacŋa

²² Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose gebe

²³ “Ôsôm biŋ êndêŋ Aron to latui gebe Anam mec lau Israel ma asôm amboac tonec gebe

²⁴ ‘Apômtau ênam mec aôm ma ejop aôm.

²⁵ Apômtau êkêŋ laŋôanô êpô aôm ma taê labu aôm.

²⁶ Apômtau êsa laŋôanô sa êndêŋ aôm ma êkêŋ têmtac êtu malô.’

²⁷ “Êsêac sêkêŋ ɳoc ɳaê ênsac lau Israel ɳaô, go aê gabe janam mec êsêac.”

7:1–9:14 Nasêbu tonec kêkêŋ da, taŋ lau sêkêŋ gebe sênam sakiŋ omŋa sa aŋga Lômbec naŋ, ɳawae gêdêŋ êsêac. Lêŋ sênam mec lau Lewi êtu sakiŋ dabuŋja ma miŋ lau seŋ Pasa aŋga lôc Sinaiŋa kêsêp môkêlatu tonec amboac tonanjeŋ.

9

Tao kêkô lômbec ɳaô

¹⁵ Gêdêŋ bêc, taŋ sêkwê lômbec tau sa naŋ, tao majan mêmkêgadê Anôtônê biŋsu ɳabec tau. Ma gêdêŋ kêtula tao mêmkêkô andu ɳaô amboac ja e gelenŋa.

16 Tao mayaŋ kēgadê andu gêdêŋ ocsalô ma tao ja kékô ɳaô gêdêŋ gêbêc gêjô tau-gêjô tau ɳapaŋ.

17 Tao embe êōŋ sa anja lômbec, go lau Israel sêndi. Ma embe naêsep gamêŋ teŋ, go lau Israel sê nêŋ bec anja tonaj.

18 Apômtaunê biŋ kêjatu lau Israel, gebe sêndi ma Apômtaunê biŋ kêjatu êsêac, gebe sê nêŋ bec. Êsêac sêmoa gamêŋ tau êtôm bêc, taŋ tao êngandê lômbec auc naŋ.

19 Tao embe êngandê lômbec auc bêc taêsam, go lau Israel sêso Apômtaunê biŋ ɳalabu ma sêndi atom.

20 Nasawa ɳagêdô tao kêgadê lômbec auc bêc gwalêkiŋ atom, tec êsêac sêmoa gamêŋ tau kêtôm Apômtaunê biŋ kêjatu ma dêdi kêtôm Apômtaunê jatu.

21 Nasawa ɳagêdô tao kékô gêdêŋ kêtula e gêdêŋ bêbêcgeŋ ma gêdêŋ taŋ gêôŋ sa gêdêŋ bêbêcgeŋ naŋ, êsêac dêdi. Me tao embe gacgeŋ êkô êndêŋ ocsalô teŋ ma êmbêc teŋ, ma embe êōŋ sa êndêŋ tonaj, go sêndi amboac tonanget.

22 Tao embe êngandê lômbec auc bêc luagêc me ajôŋ samuc teŋ me ɳasawa baliŋ ec, go lau Israel sêmoa gamêŋ tau ma sêndi atom. Mago tao embe êōŋ sa, naŋ êsêac sêndi amboac tonanget.

23 Êsêac sê nêŋ bec kêtôm Apômtaunê jatu ma dêdi kêtôm Apômtaunê jatu. Êsêac sêso Apômtaunê biŋ ɳalabu kêtôm Apômtaunê jatu, taŋ Mose kêsôm lasê naŋ.

10:1-32 Lau Israel dêdi anja lôc Sinai ma sêwi gamêŋ sawa siŋ ma sepen gamêŋ, taŋ Anôtô gêjac mata gebe êkêŋ êndêŋ êsêac ɳamiŋ kêsêp ɳasawa

tonec.

10

Lau Israel sêli awen̄ sa an̄ga gamēn̄ sawa

³³ Amboac tonan̄ êsêac dêdi an̄ga Apômtaunê lôc ma sêselên̄ bêc têlêac ma Apômtaunê katapa poacna kêselên̄ bêc têlêac gêmuñ êsêac gebe têtap gamên̄ sêlêwan̄ tauñja teñ sa.

³⁴ Kêtôm têm samob, tañ êsêac dêdi nañ, Apômtaunê tao kékô êsêac ñaô gêdêñ ocsalô.

³⁵ Gêdêñ tañ sêbalan̄ katapa poacna sa nañ, Mose kêsôm gebe “O Apômtau, ôndimañ, ma nêm ñacio sêc êlin-êliñ ma êsêac, tañ têntac gedec aôm nañ, sêc su an̄ga lañômnêmja.”

³⁶ Ma gêdêñ tañ sêlêwan̄ katapa kékô nañ, Mose kêsôm gebe “O Apômtau, ômu ôndêñ lau Israel nêñ ton̄ 1,000 to 1,000 ômôêñ.”

11

¹ Ma lau sêli awen̄ sa kêtû gêñ masin̄a jakêso Apômtau tañasun̄. Apômtau gêñô biñ tau e têtac ñandañ kësa. Ma Apômtaunê ja gelom an̄ga êsêac ñalêlôm e geñ gamêñ, tañ sê bec kêsêpn̄a nañ, ñamagê su.

² Go lau têtañ gêdêñ Mose ma Mose keten̄ Apômtau, tec ja gêmac.

³ Êsêac sêsam gamêñ tonan̄ gebe Tabera gebe Apômtaunê ja gelom an̄ga êsêac ñalêlôm.

⁴ Lau jaba, tañ sêwiñ lau Israel nañ, têtu me-loc gwada ma lau Israel têtañ kêtiam amboac tonan̄gen̄ ma sêsom gebe “Ojae, asa êkêñ gwada êndêñ aêac tanin̄.

⁵ Aêac taêŋ gêjam i, taŋ taen̄ ɻaômageŋ aŋga gamêŋ Aiguptuŋa naŋ, ma katim to meleŋ ma laki to anian ma lomboc.

⁶ Mago galoc nêŋ ôliŋwalô gêbacnê. Gêŋ ɻajam teŋ gêc atom. Mateŋ gê mana tagen̄."

⁷ Mana tau kêtôm mécgauc ma ɻalaŋô kêtôm uc ɻatêkwi, taŋ ɻajaŋa kêsa naŋ.

⁸ Lau sêselêŋ-sêselêŋ ma sejoŋ gêŋ tau sa jasêlêsa popoc me sepen̄ kêsêp tonþoŋ. Go seno kêsêp ku ma sêpac polom tapa-tapa. Gêŋ tau ɻasaâ kêtôm polom tapa-tapa, taŋ sêpac ɻa jalêsi naŋ.

⁹ Gêdêŋ gêbêc maniŋ kêsêp nêŋ gamêŋ becna ma mana kêsêp gêwiŋ.

¹⁰ Mose gêŋô launêŋ gôlôac têtaŋ gêdêŋ-gêdêŋgeŋ sêŋgôŋ nêŋ bec ɻasacgêdô, tec Apômtau têtaç ɻandanâ kêsa ɻanô ma Mose gêlic sec amboac tonanjeŋ.

¹¹ Go Mose kêsôm gêdêŋ Apômtau gebe "Aôm gôgôm nêm sakiŋwaga sec kêtû asageŋja. Ma aê gajac matamanô ɻajam atom kêtû asageŋja, tec kôkêŋ lau samob tonec nêŋ gêŋwapac kêkoniŋ aê.

¹² Aê kakêkam lau samob tonaj e kakôc êsêac me, tec aôm kôsôm gêdêŋ aê gebe 'Ôsip êsêac sa êtôm jaomwagao kêsip ɻapalê dedec, taŋ gêñôm su naŋ, ma ôkêŋ êsêac sêna gamêŋ, taŋ aê katôc lemoc, gebe jakêŋ êndêŋ tamenji naŋ.' Amboac tonaj me.

¹³ Aê jakôc gwada aŋga ondoc, gebe jakêŋ êndêŋ lau tonec sêniŋ. Êsêac têtaŋ gêdêŋ aê ma sêšôm gebe 'Ôkêŋ gwada êndêŋ aêac aniŋmaŋ.'

¹⁴ Aê taucgeŋ jaôc lau samob tonaj nêŋ gêŋwapac jatôm atom, gebe ɻawapac sec.

¹⁵ Mago aôm embe taêm ênam gebe ôñgôm aê amboac tonaj, naŋgo ônac aê êndu, go jajala gebe

gajac matamanô ɳajam ma jalic gêjwapac, taŋ êtap aê sa naŋ, atom.”

16 Ma Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose gebe “Ôjaliŋ ɳoc lau 70 sa aŋga lau Israel nêŋ laumata, taŋ kôjala êsêac têtulaunêŋ laumata to gejobwaga. Ôwê êsêac sêna lômbec ma ôndênaŋ êsêac sêkô tônê sêwiŋ aôm.

17 Su, go aê jasêp jawac ma janam biŋgalôm jawiŋ aôm. Go jakôc ɳalau, taŋ kêpi aôm naŋ, ɳagêdo su ma jakêŋ elom êsêac ma êsêac sêōc launêŋ gêjwapac sêwiŋ aôm, gebe aôm taômgeŋ ôc gêjwapac tau êtiam atom.

18 “Go ôsôm êndêŋ lau gebe ‘Anam dabuŋ taôm êtu eleŋŋa, go atap gwada sa, gebe amac atan kêsô Apômtau taŋasun gebe “Asa oc êkêŋ gwada êndêŋ aêac aniŋ. Aŋga Aiguptu tec amoŋ ɳajamgen.” Kêtu tonanŋa Apômtau êkêŋ gwada êndêŋ amac aniŋ.

19 Enj êkêŋ gwada bêc tagen me luagêc me lemen teŋ me 10 me 20 atom,

20 amac aniŋ gwada ajôŋ samuc teŋ e ôlim ɳakam êsa ma nêm ɳalêlôm êli amac. Biŋ tonanŋ êtap amac sa gebe atiŋ Apômtau, tec gêmoa gêwiŋ amac nec, su ma atan to asôm gêdêŋ enj gebe “Aêac awi Aiguptu sinj kêtuaŋsaŋ.” ’ ’

21 Ma Mose kêsôm gebe “Aê gamoa gawiŋ sinjwaga 600,000 ma aôm kôsôm gebe ‘Aê oc jakêŋ gwada êndêŋ amac aniŋ êtôm ajôŋ samuc teŋ.’

22 Êsêac sêmbuc domba to bulimakao e êtôm êsêac me. Me i gwêcŋa samob sêpi tagen, go êtôm êsêac me.”

23 Mago Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose gebe “Amboac ondoc, Apômtau lêma kêtuaŋsaŋ dambê me. Galoc aôm oc ôlic gebe ɳoc biŋ, taŋ gajac mata gêdêŋ aôm

naŋ, oc ɳanô me masi.”

Sékêŋ laumata 70 sêjam Mose sa

²⁴ Go Mose kêsa gêja ma kêsôm Apômtaunê biŋ gêdêŋ lau, ma kêjalinj lau 70 sa anŋa lau Israel nêŋ laumata ma kêdênaŋ êsêac sêkô sêgi lômbec auc.

²⁵ Su, go Apômtau kêsêp gêmêŋ totaogenj mêmekêsôm biŋ gêdêŋ Mose ma kêkôc ɳalau, taŋ kêpi Mose naŋ, ɳagêdô su, ma kêkêŋ gelom laumata 70. ɳalau gelom êsêac e sep tagenj seoc biŋ lasê ɳaparj.

²⁶ Ma ɳac luagêc gacgenj sêmoa gamêŋ becŋa. ɳac teŋ nê ɳaê Eldad, ma teŋ nê Medad. Ma ɳalau gelom êsêagêc gêwiŋ. Êsêagêcnêŋ ɳaê kêsêp laumatanêŋ ɳaêmôkê gêwiŋ, tagenj êsêagêc sêsa lômbec sêja ɳewiŋ atom. Mago êsêagêc seoc biŋ lasê sêmoa gamêŋ becŋa.

²⁷ Ma ɳapalê teŋ kêlêti gêdêŋ Mose gêja ma kêsôm gêdêŋ ej gebe “Eldad agêc Medad seoc biŋ lasê sêmoa gamêŋ becŋa.”

²⁸ Go Mosenê sakiŋwaga Nun latu Josua, taŋ Mose kêjalinj ej sa gêwiŋ laumata naŋ, kêsôm gebe “O ɳoc ɳatau Mose, ônac jao biŋ tau êndêŋ êsêagêc.”

²⁹ Mago Mose kêsôm gêdêŋ ej gebe “Aôm gobe ômêtôc êsêagêc ôjô aê su me. Aê gabe Apômtau êkêŋ nê ɳalau êpi nê lau samob e samob seoc biŋ lasê.”

³⁰ Su, go Mose to lau Israel nêŋ laumata sêmu sêja gamêŋ kêtiam.

Kêmbico

³¹ Go Apômtau kêkêŋ mu kêsêlêŋ ma kejonj kêmbico anŋa gwêc gêmêŋ. Mu tau kêpalip kêmbico kêsêp gamêŋ becŋa e gêjam gamêŋ, taŋ kêgi gamêŋ becŋa naŋ, auc samucgenj. Lau embe sêsêlêŋ oc

samuc teñ sêmu sêsa me oc samuc teñ sêmu sêso, oc têtap kembico sa ñapanj. Kembico sêngôñ tauñ ñaô-ñaô e ñadani kêtôm kédabinj meta samuc teñ luagêc.

³² Tec lau dêdi gêdêñ bêc tonaj ma sejoñ kembico oc samuc ma gêbêc samuc ma ñageleñ oc samucgeñ kêtiam. Lau, tañ sejoñ sêjac ñawae atom nañ, têtap gadob 10 sa. Êsêac têta gêñ tau e gêjam nañ gamêñ becña auc gebe ñakeleñ êsa.

³³ Êsêac sêsc gwada tau e têdançôñ su atom, ma Apômtau têtac ñandañ kësa gêdêñ lau tau, tec gêjac êsêac ña gêmac kapôeñ teñ.

³⁴ Kêtu tonanña sêsam gamêñ tonaj gebe Kibrot-Hatawa, gebe sêsuñ lau mateñ katu gwadaña aنجa tonaj.

³⁵ Êsêac dêdi aنجa Kibrot-Hatawa ma sêlêlêñ sêja Hasarot. Ma êsêac sêmoa Hasarot tau.

12

¹ Miriam agêc Aron sêli aweñ sa gêdêñ Mose kêtu awê Kusña, tañ en gêjam kêtu nê awê nañ, gebe en gêjam awê Kusña teñ.

² Ma êsêagêc sêsoñ gebe “Apômtau kêsôm biñ gêdêñ Mose taugeñ biñjanô me masi. En kêsôm gêdêñ aêagêc gêwiñ atom me.” Ma Apômtau gêñô biñ tau.

³ Mose en ñac malô kêlêlêc lau samob, tañ sêmoa nom ñagamêñ nañ, su.

⁴ Ma ñagaôgeñ Apômtau kêsôm gêdêñ Mose agêc Aron ma Miriam gebe “Amac lau têlêac asa andêñ becobo takac sanja ana.” Ma êsêac têlêac sêsa awê sêja.

5 Ma Apômtau kêsêp totaogen mêtükêkô becobo ñakatam ma gêmôêc Aron agêc Miriam, go êsêagêc sêsa jatêtu gasuc eñ.

6 Go eñ kêsôm gebe “Añô aêjoc biñ. Embe propete teñ êmoa amac ñalêlôm, go aê Apômtau jaoc tauc lasê êndêñ eñ ña gêñ ñakatu ma janam biñgalôm jawiñ eñ ña mêt.

7 Mago lêñ jaoc tauc lasê êndêñ ñoc sakinwaga Mose êtôm tonan atom. Aê kakêñ eñ gebe ejop aêjoc andu ñagêñlêlôm samob.

8 Aêagêc ajam biñgalôm aôc tauñma awenjasi. Aê kasôm biñ gêc awêgen ma kasiñ biñ teñ ôkwi atom. Eñ gêlic Apômtau kêpi ñanô. Kêtu asageñja amagêc atêc taôm atom ma asôm biñ kêpi ñoc sakinwaga Mose.”

12:9-16 Miriam gêli awa sa gêdêñ Mose ma ñagêjô kêtap eñ sa ñamiñ.

13

Mose kêsakinj keleñwaga 12 sêja Kanaan

1 Ma Apômtau kêsôm gêdêñ Mose gebe

2 “Osakinj lau gebe sêkêñ kelenj gamêñ Kanaan, tanj gabe jakêñ êndêñ lau Israel nañ. Ôsakinj nêñ laumata tagen-tagenj êtôm tameñinêñ gôlôacmôkêgen.”

3 Amboac tonanj Mose kêdaguc Apômtaunê jatu ma kêsakinj lau, tanj têtu lau Israel nêñ laumata nañ, dêdi añga gamêñ sawa Paran sêja.

13:4-24 Kelenjwaga, tanj sêja Kanaan nañ, nêñ ñaê kêsêp ñamadiñ tonec. Ma Mose kêjatu kôm gêdêñ êsêac.

Keleñwaga sêmu sêmêj

25 Èsêac sêkêj kelej gamêj tau kêtôm bêc 40 su, go sêmu sêja kêtiam.

26 Èsêac sêsêlêj e sêô lasê dêdêj Mose agêc Aron ma lau Israel nêj gôlôac samob aŋga Kades, taŋ gêc gamêj sawa Taran naŋ. Èsêac sêjac miŋ nêj biŋ gêdêj èsêac to gôlôac samob ma têtôc gamêj tau ɿakaŋanô gêdêj èsêac.

27 Ma èsêac sêjac miŋ gêdêj Mose ma sêsôm gebe “Aêac jaaô lasê gamêj tau kêtôm aôm kôsakiŋ aêac. Gamêj tau gamêj, taŋ su to lêp keselen naŋ. Ma gamêj tau ɿakaŋanô tonec.

28 Mago lau, taŋ sêŋgôŋ gamêj tau naŋ, lau ɿajaŋa ma tuŋbôm kêgi nêj malac kapôêj auc. Ma teŋ, aêac alic Anaknê wakuc.

29 Lau Amalek sêŋgôŋ gamêj Negeb, lau Het to Jebus ma Amor sêŋgôŋ lôc ma lau Kanaan sêŋgôŋ gwêclêndaŋ to bu Jordan ɿatali.”

30 Mago Caleb gêjam malô launêj ɿalêlôm kêkô Mose laŋônêmja ma kêsôm gebe “Aêac tapi gamêj tau seben tana ma tajango gamêj su, gebe aêac tatôm gebe taku gamêj tau tulu.”

31 Go lau, taŋ sêpi gamêj tau sêwiŋ en sêja naŋ, sêsôm gebe “Aêac tatôm gebe tapi dandêj lau tònê tana atom, gebe èsêac lau ɿajaŋa sec sêlêlêc aêac su.”

32 Èsêac sêgôliŋ biŋ kêpi gamêj, taŋ jasekelen naŋ, ma sêsôm gêdêj lau Israel gebe “Gamêj, taŋ aêac ajac laoc to akelen naŋ, gamêj kain teŋ, taŋ gesen lau gamêj tauŋa su. Ma lau samob, taŋ alic aŋga gamêj naŋ, lau waso-waso sec.

33 Ma aêac alic lau ɿadambê kapôêj sec aŋga tònê. Lau tau Anaknê lau. Ma aêac asaê tauŋ gebe

sauñjanô atôm wagô, ma êsêac sêlic aêac sauñjanô atôm wagô amboac tonanĝen.”

14

Lau sêli awej sa gêdêj Apômtau

¹ Go lau samob sêpuc tanjiboa sa ma têtanj gêdêj gêbêc samuc tonaj.

² Ma lau Israel samob sêli awej sa gêdêj Mose agêc Aron ma samob sêsôm gêdêj êsêagêc gebe “Ojae, aêac tamac êndu aنجga Aiguptumanj me tamac êndu aنجga gamêj sawa tonecmaŋ.

³ Apômtau gebe êwê aêac natasa gamêj tônê êtu agenjna. Enj gebe sinj ensej aêac su to ηacjo sêjanĝo aêacnêj lauo to gôlôac ηasec-ηasec me. Aêac embe tamu tana Aiguptu, oc êmoasiŋ aêac êlêlêc su atom me.”

⁴ Go sêsôm gêdêj tauŋ gebe “Aêac tajalin nêŋ laumata teŋ sa ma tamu tana Aiguptu.”

⁵ Go Mose agêc Aron sêu tauŋ e lanjôjanô jagêdêj nom lau Israel nêŋ gôlôac samob sêlic.

⁶ Ma Nun latu Josua agêc Jepune latu Caleb, ηaclagêc, taŋ sekelen gamêj tau sêwiŋ lau ηagêdô naŋ, sêkac nêŋ ηakwê gêngic

⁷ ma sêsôm gêdêj lau Israel nêŋ gôlôac samob gebe “Gamêj, taŋ aêac ajac laoc ma akeleŋ naŋ, gamêj ηajamanô.

⁸ Apômtau embe êlic aêac ηajam, go êwê aêac tasa gamêj tau tana ma êkêj êndêj aêac. Su to lêp keselen ηamala tônê.

⁹ Tagej ali awem sa êndêj Apômtau atom, ma atêc lau gamêj tônêja atom, gebe êsêac oc têtu

aêacnêj mo ma nêj lamu gêc su aŋga êsêacnêj. Ma Apômtau gêmoa gêwiŋ aêac. Atêc êsêac atom.”

¹⁰ Ma gôlôac samob sêsôm sebe têtuc êsêagêc ña poc êndu.

Go Apômtaunê ñawasi geoc tau lasê gêdêj lau Israel samob aŋga lômbec.

¹¹ Ma Apômtau kêsôm gêdêj Mose gebe “Aê gagôm gêntalô aŋga êsêacnêj, mago lau tau lanjôj gelo aê ñapaŋ to sêkêj gêwiŋ aê atom nec, sebe sêngôm e êndêj ondocgej.

¹² Aê gabe jakônij êsêac ña kole to jansenj êsêac su ma jakêj aôm ôtu lau-m kapôeŋ to ñaclai ôlêlêc êsêac su.”

¹³ Mago Mose kêsôm gêdêj Apômtau gebe “Lau Aiguptu oc sêñô ñawae gebe aôm gôwê lau tonec tonaclaigenj sêsa aŋga êsêacnêj sêmêj.

¹⁴ Êsêac oc sêsôm biŋ tau ñawae êndêj lau, taŋ sêngôj gamêj tònê naŋ. O Apômtau, êsêac sêñô ñawae gebe aôm taôm gómoa lau tonec ñalêlôm ma goc taôm lasê gêdêj êsêac sêlic ña matejanô. Êsêac sêñô gebe nêm tao kêkô lau Israel ñaô ma nêm tao mayaŋ kêsêlêj gêwiŋ êsêac gêdêj ocsalô to tao ja gêdêj gêbêc.

¹⁵ Embe onseŋ lau tonec su weŋ tagen êtôm ñac tagenj, go lau tomôkê-tomôkê, taŋ sêñô aôm ñawae naŋ, oc sêsôm gebe

¹⁶ ‘Kec, Apômtau gêjac mata gamêj gêdêj lau Israel ma kêtôc lêma gebe êkêj gamêj tau êndêj êsêac, mago eŋ kêtôm atom, gebe êwê êsêac nasêsa gamêj tau, tec gesenj êsêac su aŋga gamêj sawa.’

¹⁷ O Apômtau, galoc aê jateŋ aôm gebe ôwa nêm ñaclai sa êtôm biŋ, taŋ taôm kôsôm naŋ gebe

18 ‘Apômtau eŋ gê biŋ tōŋ ma nê têtac gêwiŋ tengeŋja ḥatêku masi. Eŋ kêsuc launêŋ sec to sêgêli biŋja ôkwi. Mago eŋ oc êlic biŋ ḥagêjôŋa siŋ samucgenj atom. Eŋ oc êkêŋ tamejenêŋ sec ḥagêjô êndêŋ latuŋi to dêbuŋi ma abeŋi.’

19 Aê jatenj aôm, ôsuc lau tonec nêŋ sec ôkwi êtu nêm têmtac gêwiŋ tengeŋ kapôêŋja ma êtu kôsuc lau tonec nêŋ biŋ ôkwi gêdêŋ taŋ sêwi Aiguptu siŋ e mêngêdêŋ galoc naŋja.”

Apômtau kêmêtôc lau Israel

20 Apômtau kêsôm gebe “Aê oc kasuc êsêacnêŋ biŋ ôkwi kêtôm nêm biŋ.

21 Mago aê gamoa matoc jali ma aêjoc ḥawasi oc ênam nom ḥagamêŋ samob auc, tec jasôm biŋjanôgenj gebe

22 Lau samob, taŋ sêlic ḥoc ḥawasi to ḥoc gêntalô, tê gagôm aŋga Aiguptu to gamêŋ sawa nê, ma sêsaê aê kêtû dim 10 su to sêŋô aê aoc atom naŋ,

23 oc sêlic gamêŋ, taŋ gajac mata gêdêŋ tameŋi to katôc lemoc gebe têtap sa naŋ, atom. Ma lau samob, taŋ laŋôŋ gelo aê naŋ, oc nasêô lasê gamêŋ tau atom.

24 Mago ḥoc sakiŋwaga Kaleb gêwê kaiŋ ḥalau kaiŋ teŋ ma eŋ taŋa wamu aê ḥapep sawa. Kêtû tonanŋja aê gabe jawê eŋ êsô gamêŋ, taŋ eŋ jakêsa su naŋ êna, ma gamêŋ tau êtu ênê wakuc nêŋ gamêŋ.

25 Galoc lau Amalek to Kanaan sêŋgôŋ gaboaŋ, tec eleŋja andi ma akac taôm ôkwi amu asa gamêŋ sawa asêlêŋ asa intêna Gwêckocŋa ana.”

26 Ma Apômtau kêsôm biŋ gêdêŋ Mose agêc Aron gebe

27 “Gôlôac sec tonec sêli aweŋ sa êndêŋ aê e êndêŋ ondocgeŋ. Aê gaŋô lau Israel nêŋ biŋ sêli awen saŋa, taŋ sêgôm gêdêŋ aê naŋ.

28 Ôsôm êndêŋ êsêac gebe Apômtau kêsôm gebe ‘Aê gamoa matoc jali, tec jasôm biŋjanô. Aê gabe jaŋgôm amacnêm biŋ, taŋ gaŋô amac asôm kêsô aê tanjocsuŋ naŋ, ḥanô êsa.

29 Amac samob, taŋ nêm jala kêtû 20 su ma ali awem sa gêdêŋ aê naŋ, nêm ôlim ê su aŋga gamêŋ sawa.

30 Biŋjanô, amac asa gamêŋ, taŋ katôc lemoc gebe aŋgôŋ naŋ, atom. Jepune latu Caleb agêc Nun latu Josua tauŋgeŋ nasêô lasê.

31 Ma nêm gôlôac ḥasec-ḥasec, taŋ asôm gebe jaŋgo oc sêjaŋgo êsêac su naŋ, tec jawê êsêac nasêsa gamêŋ tau e sêlic gamêŋ, taŋ amac adec naŋ.

32 Amac taôm nêm ḥawêlêlaŋ oc ênaŋa aŋga gamêŋ sawa tonec.

33 Ma amac latômi sejop bôc sêmoa gamêŋ sawa êtôm jala 40 ma sêôc amacnêm taŋempêc ḥagêjô e amac samob aê su aŋga gamêŋ sawa.

34 Amac akeleŋ gamêŋ tau kêtôm bêc 40, tec aôc nêm keso ḥagêjô êtôm jala 40. Jala teŋ ejô bêc teŋ e nêm kauc êsa êpi gêŋwapac, taŋ ḥam kêsêp gawi amac siŋŋa naŋ.’

35 Aê Apômtau kasôm biŋ tonec. Biŋjanô, biŋ tonec oc jaŋgôm ḥanô êsa êndêŋ gôlôac sec, taŋ sêboa tauŋ sa gêdêŋ aê. Aŋga gamêŋ sawa tonec êsêac samob oc sênaŋa ma samob oc sêmac êndu aŋga tonec.”

Keleŋwaga 10, taŋ sêkêŋ gêwiŋ atom naŋ, sêmac êndu

36 Mago lau, taŋ Mose kêsakinj êsêac gebe sekelenj gamêŋ ma sêmu sêmêŋ e sêgôlinj biŋ sec kêpi gamêŋ tau ma sêli gôlôac samob nêŋ ɣjalêlôm sa gêdêŋ Mose naŋ,

37 lau tau, taŋ sêgôlinj biŋ sec kêpi gamêŋ tau naŋ, sêmac êndu sep tagen, gebe Apômtau gêjac êsêac.

38 Lau, taŋ sêja gebe sekelenj gamêŋ naŋ, samob sêmac êndu, Nun latu Josua agêc Jepune latu Caleb tauŋgeŋ tec sêmoa mateŋ jali.

Nacjo sêku lau Israel tulu aŋga Horma

39 Mose gêjac miŋ biŋ tonanj gêdêŋ lau Israel samob, go êsêac têtaŋ taŋiboa kapôeŋ.

40 Ma gêdêŋ geleŋ mata êsêac dêdi jasêpi lôc ɣatêpôê ma sêšom gebe “Ôlic acgom, aêac tec amoia ma abe api gamêŋ, taŋ Apômtau gêjac mata gêdêŋ aêac naŋ, gebe aêac agôm sec.”

41 Mago Mose kêsom gebe “Amac abe aŋgêli Apômtaunê biŋ êtu asagenŋa. Amac oc atôm atom.

42 Api ana atom, nêm ɣacjo oc sêncam amac, gebe Apômtau gêmoa gêwiŋ amac atom.

43 Oc andac lau Amalek to Kanaan ma nêŋ siŋ enseŋ amac su, gebe amac akac taôm su aŋga Apômtaunê, tec Apômtau êmoa êwiŋ amac atom.”

44 Mago êsêac tetoc taun sa ɣanôgenj, tec sêpi lôc ɣatêpôê sêja, tagenj Apômtaunê katapa poacŋa ma Mose sêwi gamêŋ becŋa siŋ atom.

45 Go lau Amalek to Kanaan, taŋ sêngôŋ gamêŋ lôcŋa naŋ, sêsep mêŋsêku êsêac tulu ma sêjanda êsêac êlinj-êlinj e jagêdêŋ Horma.

15:1-19:22 Da to daja ɣabiŋsu ɣagêdô gêc môkêlatu tonec ɣalêlôm. Biŋsu ɣagêdô gêwa dabuŋwaga to lau Lewi nêŋ kôm sa ma kêjatu

lau gebe sêpuc êsêac tôŋ. Biŋsu ɳagêdô kêmasaŋ lau, taŋ sêmoasac ɳacmatê teŋ e têtôm gebe sêlic om sêwiŋ gôlôac atom naŋ, nêŋ lêŋ têtu selec êtiamŋa. Ma miŋ teŋ kêsêp môkêlatu tonec gêwiŋ gebe Kora gêli awa sa gêdêŋ Mose agêc Aron ma kêtap ɳagêjô sa.

20

Bu kêsa aŋga poc

¹ Gêdêŋ ajôŋ ɳamataŋa lau Israel nêŋ gôlôac samob sêô lasê gamêŋ sawa Sin ma lau sêlêwaŋ tauŋ sêŋgôŋ Kades. Ma Miriam gêmac êndu ma sêsuŋ enj aŋga tônê.

² Ma gôlôacnêŋ bu masi, tec sêkac sa jasêli awenj sa gêdêŋ Mose agêc Aron.

³ Ma lau sêôc gêdô Mose ma sêrôm gebe “Ojae, aêac anaŋa awiŋ ma lasitêwai, taŋ Apômtau gêjac êsêac naŋmaŋ.

⁴ Amagêc awê Apômtaunê gôlôac mêŋaô lasê gamêŋ sawa tonec gebe aêac amac êndu toma bulimakaogenj êtu asagenjña.

⁵ Amagêc awê aêac awi Aiguptu siŋ e aô lasê gamêŋ sec tonec kêtut asagenjña. Aêac atôm gebe asê gêŋ teŋ atom. Jambô to wain ma aiŋ masi. ma bu anômňa masi amboac tonanjeŋ.”

⁶ Go Mose agêc Aron sêwi gôlôac siŋ sêja lômbec ɳasacgêdô ma sêu tauŋ lanjôŋjanô jagêdêŋ nom. Go Apômtaunê ɳawasi geoc tau lasê gêdêŋ êsêagêc.

⁷ Ma Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose gebe

⁸ “Ôkôc nêm tôc ma amagêc têwam Aron akac gôlôac sa sêpi tagenj. Go ôsôm biŋ êndêŋ poc ôkô êsêac lanjôŋnêm gebe poc êkêŋ bu. Amboac tonanj

Ôngôm bu êsa aŋga poc êtu êsêacŋa ma ôkêŋ êndêŋ gôlôac to nêŋ bulimakao sênôm.”

⁹ Ma Mose kékôc tôc, taŋ gêc Apômtaunê gamêŋ naŋ, kêtôm Apômtau kêjatu eŋ.

¹⁰ Go Mose agêc Aron sêkac gôlôac sa sêpi tagen sêkô sêwîŋ poc ma kêsôm gêdêŋ êsêac gebe “Amac gêsômtêkwa-ŋatoŋwaga, aŋô acgom. Aêac oc atôm gebe aŋgôm bu êsa aŋga poc ma akêŋ êndêŋ amac me masi.”

¹¹ Go Mose gêoc lêma sa ma gêjac poc ŋa nê tôc kêtû dim luagêc, ma bu kapôeŋ kêsa, ma gôlôac to nêŋ bulimakao sênôm e kêtôm.

¹² Ma Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose agêc Aron gebe “Amagêc akêŋ gêwiŋ aê atom to awa aê sa e lau Israel sêlic aê amboac ŋac dabuŋ atom, tec amagêc awê gôlôac tonec e nasêsa gamêŋ, taŋ kakêŋ gêdêŋ êsêac naŋ, atom.”

¹³ Bu tonec bu Meriba, gebe lau Israel sêli awenj sa gêdêŋ Apômtau, ma eŋ gêwa tau sa gebe eŋ ŋac dabuŋ.

Lau Edom sêjac jao nêŋ gamêŋ gêdêŋ lau Israel

¹⁴ Go Mose kêsakiŋ lau jaenŋa aŋga Kades dêdêŋ kinj Edomŋa sêja, ma sêsôm gebe “Aôm lasim Israel gebe êsôm êndêŋ aôm gebe Aôm kôjala gêŋwapac samob, taŋ kêtap aêac sa naŋgac.

¹⁵ Aêac tamemai sêsêp Aiguptu sêja ma aŋgôŋ Aiguptu ŋasawa balinj. Mago lau Aiguptu sêgôm aêac toma tamemai sec.

¹⁶ Tec aêac awenj gêjac Apômtau ma eŋ kékêŋ taŋa aêac awenj to kêsakiŋ aŋela teŋ. Aŋela tau gêwê aêac asa aŋga Aiguptu amêŋ. Ma galoc aêac aŋgôŋ malac Kades, taŋ gêc nêm gamêŋ ŋamadinj naŋ.

¹⁷ Ma galoc aêac atenj, gebe ôlôc ma aêac asô nêm gamêj awac. Aêac oc asa nêm kôm moja to kôm wainjâ atom ma anôm bu anjga bumata atom. Aêac oc asêlêj amoá intênasêgagéj. Aêac oc awi intêna siñ amu anôja me gasêja atom e aô lasê nêm gamêj ñjamadij ônêja.”

¹⁸ Mago Edom kêsôm gêdêj ej gebe “Ôsa ñoc gamêj ômôêj atom. Embe ôsa ômôêj, oc ôndac aênjoc siñ.”

¹⁹ Ma lau Israel sêôsôm gêdêj ej gebe “Aêac asêlêj amoá intênasêgagéj. Ma aêac to ma bulimakao embe anôm nêm bu, oc anam ôli bu tau. Aêac abe atenj tagen tonec, gebe asêlêj amoá intênasêgagéj e aô lasê ñjamadij ônêja.”

²⁰ Mago ej kêsôm gebe “Aôm ôsa tonec ômôêj atom.” Ma Edomnê lau taêsam sêsa dêdêj êsêac sêja tonajañagej.

²¹ Amboac tonanj Edom gedec ma gêlôc, gebe lau Israel sêsa nê gamêñjagej sêna atom, tec lau Israel sêjac jaê ej.

Aron gêmac êndu anjga lôc Horeb

²² Lau Israel to nêj gôlôac samobgej sêselêj e sêô lasê lôc Horeb.

²³ Anjga lôc Horeb, tanj kêkô lau Edom nêj gamêj ñjamadij nañ, Apômtau kêsôm gêdêj Mose agêc Aron gebe

²⁴ “Aron naêwiñ nê lau, gebe ej êsa gamêj, tanj kakêj gêdêj lau Israel nañ, atom. Ej êsa atom gebe amagêc ali awem sa to tanjempêc gêdêj ñoc jatu anjga bu Meriba.

²⁵ Amboac tonanj ôkôc Aron agêc latu Eleasar ma ôwê êsêagêc sêpi lôc Horeb sêna.

26 Go ôkwalec Aronnê ñakwê su ma ôkêj êndêj latu Eleasar êsô sa. Ma Aron êmac êndu aنجa tònê naêwiŋ nê lau.”

27 Mose gêgôm Apômtaunê jatu ñanô kêsa ma êsêac sêpi lôc Horeb sêja ma gôlôac samob sêlic.

28 Ma Mose kêkwalec Aronnê ñakwê su ma kêkêj gêdêj ênê latu Eleasar kêsô sa. Go Aron gêmac êndu aنجa lôc ônê. Ma Mose agêc Eleasar sêsêp aنجa lôc sêmêj.

29 Gêdêj tanj gôlôac samob sêlic gebe Aron gêmac êndu naŋ, lau Israel nêŋ gôlôac samob têtanj tanjiboa kêtû eŋja kêtôm bêc 30.

21

Lau Kanaan sêjac siŋ gêdêj lau Israel

1 Gêdêj tonaj ñac Kanaanja teŋ kêtû kiŋ Aradja. En gêngôŋ gamêj Negeb. En gêjô, gebe lau Israel sêselêj sêsa intêna aنجa Atarimja sêmêj, tec gêjac siŋ gêdêj Israel, ma kêkôc lau Israel ñagêdô tōj jakêkêj êsêac sêŋgôŋ kapoacwalô.

2 Go lau Israel têtôc lemenj gêdêj Apômtau ma sêšom gebe “Aôm embe ôkêj lau tònê sêsêp aêac lemenj, oc anseŋ êsêacnêj malac samob su samucgeŋ.”

3 Apômtau kêkêj tanja lau Israel awenj ma gêwi lau Kanaan siŋ sêsêp êsêac lemenj. Tec lau Israel sesenj êsêac tonêj malac samob su ma sêsam gamêj tau gebe Horma.

Moac Naclai

4 Lau Israel dêdi aنجa lôc Horeb ma sêselêj sepenj Gwêckoc sebe sêncac jaê gamêj Edom. Êsêac sêselêj sêmoa intêna e lau ôliŋ ñakam kêsa.

5 Êsêac sêli awen sa gêdêj Apômtau agêc Mose gebe “Amagêc awê aêac awi Aiguptu sinj gebe amac êndu anja gamêj sawa kêtû ageñja. Gebe mo to bu masi anja tonec ma aêac ôlij ñakam gêj ñasêpam, taŋ aeŋ amoan naŋ.”

6 Go Apômtau kêsakiŋ moac ñaclai gêdêj lau. Moac tau sêŋjac lau Israel e taêsam sêmac êndu.

7 Ma êsêac dêdêj Mose jasêsôm gebe “Aêac agôm sec gebe ali awen sa gêdêj amagêc Apômtau. Oten Apômtau, gebe êkôc moac su anja aêacma.” Amboac tonan Mose keteŋ Apômtau kêtû lauŋa.

8 Go Apômtau kêsôm gêdêj Mose gebe “Ômansan moac ñaclai teŋ ñakatu ma ôjac sa naêkô. Ma lau samob, taŋ moac gêŋjac êsêac naŋ, embe mateŋ ê moacki tau, naŋ sêmoa mateŋ jali.”

9 Amboac tonan Mose kêmasan moacki teŋ ma gêjac sa jakêkô. Ma moac embe êŋjac ñac teŋ, go ñac tau mata ê moacki tau ma êmoa mata jali.

21:10-35 ñamadin tonec kêsa gamêj to malac samob, taŋ lau Israel sêô lasê gêdêj taŋ sêselêj sêmoa gamêj sawa naŋ sa. *

22

Balak kêkalem Bileam

1 Go lau Israel dêdi jasê nêŋ becobo kêkô Moabnêj gaboaŋ anja Jordan ñamakeŋ ônêŋa kêkanôŋ malac Jeriko.

2 Ma Sipor latu Balak gêlic gêj samob, taŋ lau Israel sêgôm gêdêj lau Amor naŋ.

* **21:9:** Horma ñam gebe sesenj sêjaŋa.

3 Ma lau Moab têtêc lau Israel gebe lau taêsam ɻasec ma êsêac sêmoa tonêj ɻalêlôm ɻatutuc kêlêlêc su kêtú lau Israelja.

4 Ma êsêac sêôm gêdêj lau Midian nêj laumata gebe “Ojae, galoc lau Israel nêj toj kapôêj oc sênij gêj samob, taŋ gêc aêacnja naŋ, su amboac bulimakao seŋ gêgwaŋ aŋga kôm.” Ma Sipor latu Balak kêtú lau Moab nêj kin gêdêj ɻasawa tonan.

5 Ma en kêsakiŋ lau jaenja gêdêj Beor latu Bileam, taŋ gêngôŋ malac Petor, taŋ gêc gamêj Amaunu aŋga bu Euprat ɻatali. Lau jaenja sebe sêkalem en ma sêôm gêdêj en gebe “Ôlic acgom, lau-m teŋ sêwi Aiguptu siŋ sêmêj sêjam gamêj auc samucgenj mêŋsêŋgôŋ sêkanôŋ aêac.

6 Amboac tonan ômôêj seben mêŋôpuc boa lau tònê êtu aêŋa, gebe lau tau ɻajaŋa sêlêlêc aê su. Embe ôpuc boa êsêac, oc moae jatôm, gebe jaku êsêac tulu ma jajanda êsêac e sêwi gamêj siŋ, gebe aê kajalagac aôm embe ônam mec ɻac teŋ, oc êtap mec ɻanô sa, ma embe ôpuc boa ɻac teŋ, oc êtap kôpuc boa ɻajanô sa amboac tonanenj.”

7 Ma lau Moab to lau Midian nêj laumata dêdi ma sêkôc ɻaôli Bileam eoc biŋ lasêŋa gêwiŋ. Êsêac jasêô lasê dêdêj Bileam ma sêôm Balaknê biŋ gêdêj en.

8 Ma en kêsôm gêdêj êsêac gebe “Anêc awiŋ aê êndêj êmbêc tonec, go jasôm biŋ êndêj amac êtôm Apômtau êsôm êndêj aê.” Tec lau Moab nêj kasêga sêmoa sêwiŋ Bileam.

9 Ma Anôtô gêdêj Bileam jakêsôm gebe “Asa lau sêmoa sêwiŋ aôm.”

10 Bileam kêsôm gêdêj Anôtô gebe “Sipor latu

Balak, lau Moab nêŋ kinj, kêsakinj biŋ tenj gêdêŋ aê gebe

¹¹ ‘Ôlic acgom lau-m teŋ sêwi Aiguptu siŋ sêmêŋ sêjam gamêŋ auc samucgeŋ. Amboac tonaj ômôêŋ mêmôpuc boa êsêac, moae jatôm, gebe janac siŋ êndêŋ êsêac ma jajanda êsêac e sêwi gamêŋ siŋ.’ ”

¹² Mago Anôtô kêsôm gêdêŋ Bileam gebe “Ôsêlêŋ ôwiŋ êsêac atom ma ôpuc boa lau tau atom amboac tonanjen, gebe aê gajam mec êsêac su.”

¹³ Gêdêŋ bêbêcgeŋ Bileam gêdi sa ma kêsôm gêdêŋ Balaknê kasêga gebe “Aêc amu ana nêm gamêŋ êtiam, gebe Apômtau gedec gebe aê jasêlêŋ jawinj amac.”

¹⁴ Go lau Moab nêŋ kasêga dêdi jasêô lasê gêdêŋ Balak ma sêsôm gebe “Bileam gedec gebe êsêlêŋ êwiŋ aêac êmêŋ.”

¹⁵ Tec Balak kêsakinj kasêga ñagêdô kêtiam. Êsêac lau taêsam to lau towae sêlêlêc lau ñamatanya su.

¹⁶ Êsêac sêô lassê dêdêŋ Bileam ma sêsôm gêdêŋ eŋ gebe “Sipor latu Balak kêsôm biŋ tonec gebe ‘Ôndêŋ aê ômôêŋmaŋ, gêŋ teŋ êkô aôm auc atom.

¹⁷ Aê gabe jatoc aôm sa ñanôgeŋ ma jaŋgôm biŋ samob, taŋ aôm ôsôm êndêŋ aê naŋ, ñanô êsa. Amboac tonaj ômôêŋ mêmôpuc boa lau tönê.’ ”

¹⁸ Mago Bileam gêjô Balaknê sakiŋwaga awenj gebe “Silber to gold êsô Balaknê andu e mêmêc gebe êkêŋ êndêŋ aê, mago jatôm gebe jaŋgêli aênjoc Apômtau Anôtô nê biŋ ñagec atomanô.

¹⁹ Tagenj anêc awinj aê êndêŋ êmbêc tonec, gebe jajala biŋ ñagêdô, taŋ Apômtau oc êsôm êndêŋ aê naŋ.”

20 Ma gêdêŋ gêbêc Anôtô gêdêŋ Bileam jakêsôm gêdêŋ eŋ gebe “Lau tonaj sêmêŋ gebe sêkôc aôm me. Amboac tonaj ôndi ma ôsêlêŋ ôwiŋ êsêac. Mago ônjôm biŋ, taŋ aê jajatu aôm naŋgeŋ, ɻanô êsa.”

Ajela ma Bileamnê doŋki

21 Amboac tonaj Bileam gêdi gêdêŋ bêbêc kanucgeŋ. Eŋ kêpô ômbiŋkap kêsêp nê doŋki ma kêsêlêŋ gêwiŋ lau Moab nêŋ kasêga.

22 Mago Apômtau têtac ɻandaŋ kêsa gêdêŋ eŋ gebe eŋ gêdi gêja. Ma Apômtaunê ajela kêkô intêna auc eŋ, taŋ gêngôŋ doŋki ɻaô ma nê sakiŋwaga luagêc sêselêŋ sêwiŋ eŋ naŋ.

23 Doŋki gêlic Apômtaunê ajela kêkô intêna auc ma ajela kêmêgôm siŋ ɻamata teŋ. Tec doŋki gêwi intêna siŋ ma kêsêlêŋ kêsêp kômlêlôm. Tec Bileam gêjac eŋ gebe êmu êsa intêna êna êtiam.

24 Go Apômtaunê ajela jakêkô intêna gasuc-gasuc, taŋ kêsa kôm wainŋa ɻalêlôm naŋ, gebe tuŋbôm kêkô intêna makeŋ-makeŋ.

25 Doŋki gêlic Apômtaunê ajela, tec jagêjac tuŋbôm ɻamakeŋ e kêkapin Bileam akaiŋ tōŋ tamiŋ tuŋbôm, tec Bileam gêjac eŋ kêtiam.

26 Go Apômtaunê ajela gêmuŋ gêja kêkô gamêŋ, taŋ intêna ɻasawa kêtu sauŋ naŋ, ma ɻasawa teŋ gebe doŋki êmônij êsa anô me gasêŋa gêc atom.

27 Doŋki gêlic Apômtaunê ajela, go gêu tau kêsêp jagêc. Ma Bileam têtac ɻandaŋ kêsa ma gêjac doŋki ɻa nê tôc.

28 Go Apômtau gêŋa doŋki awasuŋ ma kêsôm gêdêŋ Bileam gebe “Aê gagôm asageŋ gêdêŋ aôm, tec gôjac aê kêtu dim têlêac nec.”

29 Bileam kêsôm gêdêj doŋki gebe “Aê gajac aôm gebe gôjam ôwê gêdêj aê. Aê gabe embe jakôc siŋ teŋ êsêp lemoc, oc janac aôm tomatêgen.”

30 Go doŋki kêsôm gêdêj Bileam gebe “Aê katu nêm doŋki, taŋ gôngôŋ ñaô geden tôŋgeŋ e mêngeđêj galoc me masi. Aêjoc mêtê gebe jaŋgôm aôm kwalec amboac tonec me.” Ma eŋ kêsôm gebe “Masi.”

31 Go Apômtau gêgôm Bileam mataanô kêpoa lasê e gêlic Apômtaunê aŋela kêkô intêna to lêma kêmêgôm siŋ ñamata. Ma eŋ gewec to gêu tau jagêc laŋôanô gêdêj nom.

32 Go Apômtaunê aŋela kêsôm gêdêj eŋ gebe “Aôm gôjac nêm doŋki kêtu dim têlêac kêtu ageŋja. Ôlic acgom, aê tec gamêj gebe jakô aôm auc, gebe aê galic aôm kôsa intêna keso.

33 Doŋki gêlic aê ma gêjac jaê aê kêtu dim têlêac. Embe ênac jaê aê atom, oc janac aôm êndu biŋjanôgen, ma doŋki tau oc êmoa mata jali.”

34 Go Bileam kêsôm gêdêj Apômtaunê aŋela gebe “Aê gagôm sec. Aê gajam kauc gebe kôkô intêna auc aê atom, Amboac tonaj embe ôlic sec, naŋgo jamu jana êtiam.”

35 Go Apômtaunê aŋela kêsôm gêdêj eŋ gebe “Ôsêlêj ôwiŋ lau tau. Mago ôsôm biŋ tagen, taŋ aê oc jajatu aôm naŋgen.” Amboac tonaj Bileam kêsêlêj gêwiŋ Balaknê kasêga.

Bileam agêc Balak

36 Balak gêjô Bileam gêmêj ñawae, tec gêdi kêpuc eŋ tôŋtôŋ gêja Moabnê malac, taŋ gêc bu Amon ñatali aŋga gamêj tau ñamadiŋ jaēcgeŋ naŋ.

³⁷ Balak kêsôm gêdêŋ Bileam gebe “Aôm gôdêŋ aê gômôêŋ atom kêtû asagenja. Aê kakêŋ jaen to kakalem aôm atom me. Aôm gobe aê oc katôm gebe jatoc aôm sa atom me.”

³⁸ Bileam gêjô eŋ awa gebe “Ôlic acgom, aê tec gadêŋ aôm gamêŋgac. Mago aê oc katôm gebe jasôm biŋ me masi. Aê oc jasôm biŋ tagen, tanj Anôtô êkêŋ êsêp aocsuŋ naŋgen, lasê.”

³⁹ Go Bileam kêsêlêŋ gêwiŋ Balak e sêô lasê Kiriat-Husot.

⁴⁰ Ma Balak kêkêŋ bulimakao to domba kêtû da ma kêsakinj ñagêdô gêdêŋ Bileam to kasêga, tanj sêmoa sêwiŋ eŋ naŋ.

⁴¹ Ma gêdêŋ bêbêcgeŋ Balak kêkôc Bileam jakêpi Bamot-Bal. Aŋga ônê eŋ gêlic lau Israel nêŋ gamêŋ becŋa ñagêdôgeŋ.

23

¹ Ma Bileam kêsôm gêdêŋ Balak gebe “Ômboa altar 7 sa êtu aêŋa, go ôkêŋ-bulimakao kapoac 7 to domba kapoac 7 êndêŋ aê.”

² Balak gêgôm kêtôm Bileam kêsôm ma agêc sêkêŋ bulimakao kapoac teŋ ma domba kapoac teŋ kêtû daja gêsac altar 7 tau ñaô kêtômgeŋ.

³ Ma Bileam kêsôm gêdêŋ Balak gebe “Ôkô ôwiŋ nêm daja, ma aê gabe jana. Moae Apômtau oc mêmêlic aê. Ma biŋ, tanj eŋ êtôc êndêŋ aê naŋ, oc janac miŋ êndêŋ aôm.” Go eŋ kêpi lôc sawa teŋ gêja.

Bileam gêjam mec lau Israel

⁴ Ma Anôtô mêmêlic Bileam ma Bileam kêsôm gêdêŋ eŋ gebe “Aê gaboa altar 7 sa ma kakêŋ

bulimakao kapoac teñ ma domba kapoac teñ kêtû
daja gêsac altar 7 ñaô kêtômgeñ.”

⁵ Ma Apômtau kêkêñ biñ kêsêp Bileam awasun
su, go kêsôm gêdêñ eñ gebe “Ômu ôndêñ Balak ôna
ma ôsôm biñ tonec êndêñ eñ.”

⁶ Go Bileam gêmu gêdêñ Balak gêja ma Balak to
lau Moab nêñ kasêga samob sêkô sêwiñ ênê daja.

⁷ Go Bileam gêôc awa sa ma kêsôm gebe
“Lau Moab nêñ kiñ Balak kêkôc aê anja lôc oc
kêpiña Aram gamêñ ma kêsôm gebe
‘Ômôêñ ôpuc boa Jakob êtu aêña.
Ômôêñ ônac jatu Israel.’

⁸ Mago aê japuc boa ñac, tañ Anôtô kêpuc boa eñ
atom nañ, amboac ondocgeñ.

⁹ Gebe aê kakô lôc ñatêpôê ma galic eñ,
kakô gamêñ ñabau ma matoc gê eñ.
Lau-m teñ, tê sêngôñ nêñ ñasawa teñ tauñja nê,
sedec gebe sêngôñ sêwiñ lau samuc.

¹⁰ Asa kêtôm gebe êsa Jakobnê kekop sa.
Asa kêtôm gebe êsa Israelnê lau ñatoñ sa.
Aê jamac êndu jatôm lau gêdêñ
ma janac dabinj ñoc lêñ êtôm êsêac sêjac dabinj
nêñmañ.”

¹¹ Go Balak kêsôm gêdêñ Bileam gebe “Aôm
gôgôm aê amboac ondoc. Ôlic acgom, aê kakêñ biñ
aôm gebe ôpuc boa ñoc ñacio, mago galoc aôm gôjam
mec êsêac.”

¹² Bileam gêjô eñ awa gebe “Amboac ondoc, aê
tañoc wamu ma jasôm biñ, tañ Apômtau kêkêñ
kêsêp aê aoçsun nañ, atom me.”

¹³ Balak kêsôm gêdêñ eñ gebe “Mêñôwiñ aê ma
aêagêc tana gamêñ teñ. Anja ônê aôm oc ôlic Israel,

mago ôlic samucgeŋ atom, ôlic ɳagêdô, tanj mêm̄kêsi aêacŋa naŋgeŋ. Ma aŋga tōnê ôpuc boa êsêac êtu aêŋa.”

¹⁴ Ma eŋ gêwê Bileam kêpi dibwaganêŋ kôm, tanj gêc lôc Pisga ɳatêpôe naŋ, gêja. Go eŋ gêboa altar 7 sa ma kékêŋ bulimakao kapoac teŋ ma domba kapoac teŋ kêtû daja gêsac altar 7 tau ɳaô kêtômgeŋ.

¹⁵ Go Bileam kêsôm gêdêŋ Balak gebe “Ôkô ôwinj nêm daja, ma aê najalic Apômtau aŋga lôc ɳamakenj ônêŋa.”

¹⁶ Ma Apômtau mêm̄gêlic Bileam ma kékêŋ biŋ kêsêp eŋ awasuŋ ma kêsôm gebe “Ômu ôndêŋ Balak ôna ma ôsôm biŋ tonec.”

¹⁷ Go Bileam gêmu gêdêŋ Balak gêja ma Balak to lau Moab nêŋ kasêga samob sêkô sêwiŋ ênê daja. Ma Balak kêsôm gêdêŋ eŋ gebe “Apômtau kêsôm biŋ amboac ondoc.”

¹⁸ Go Bileam gêôc awa sa ma kêsôm nê biŋ tau gebe

“O Balak, ôndi ma ôŋô biŋ.

O Sipor latu, ôkêŋ taŋam aê.

¹⁹ Anôtô eŋ ɳamalac atom, gebe ênsau biŋdansaŋ. Eŋ ɳamalac teŋ latu atom, gebe ênam nê biŋ ôkwi. Biŋ, tanj eŋ kêsôm naŋ, gêgôm kêtû anô atom me. Biŋ, tanj eŋ gêjac mata naŋ, gêgôm ɳanô kêsa atom me.

²⁰ Ôlic acgom, eŋ kêjatu aê gebe janam mec.

Eŋ gêjam mec su, tec katôm, gebe janam mec tau ôkwi atom.

²¹ Gêŋwapac teŋ gêc Jakob ɳalêlôm atom, ma ɳakeso teŋ gêc Israel ɳalêlôm atom amboac tonanĝeŋ.

Nê Anôtô gêmoa gêwiŋ eŋ
ma lasê kêteŋ kêtû ênê kiŋŋa.

²² Anôtô, taŋ gêwê eŋ gêwi Aiguptu siŋ naŋ,
kêkêŋ ɻaclai gêdêŋ eŋ kêtôm bôcgabuŋ ɻajabo.

²³ Biŋ beŋŋa teŋ kêtôm gebe enseŋ Jakob atom,
ma biŋ sêpuc boanya teŋ enseŋ Israel atom.
Galoc sêsôm kêpi Jakob to Israel gebe
'Anôtô gêgôm gêŋsêga kain teŋ.'

²⁴ Alic lau tau acgom. Êsêac têtôm lewe têna gêdi sa.
Êsêac têtôm lewe kêpuc tau gêdi kêkô.
Eŋ êlêwaŋ tau atom e êniŋ gwada su
ma ênôm gwada, taŋ gêjac naŋ, ɻadec."

²⁵ Go Balak kêsôm gêdêŋ Bileam gebe "Aôm kôpuc
boa êsêac atom, tec ônam mec êsêac atom amboac
tonaŋgen."

²⁶ Bileam gêjô eŋ awa ma kêsôm gêdêŋ Balak
gebe "Bin samob, taŋ Anôtô kêjatu naŋ, aê oc
jançôm ɻanô êsa. Aê kasôm biŋ tonec gêdêŋ aôm me
masi."

²⁷ Balak kêsôm gêdêŋ Bileam gebe "Ômôêŋ ac-
gom, aê gabe jawê aôm ôna gamêŋ teŋ. Moae
Anôtô oc êlic ɻajam gebe aôm ôpuc boa êsêac êtu
aêŋa aŋga ônê."

²⁸ Go Balak gêwê Bileam kêpi lôc Peor ɻatêpôê
gêja. Aŋga ônê eŋ gêlic gamêŋ sawa.

²⁹ Ma Bileam kêsôm gêdêŋ Balak gebe "Ômboa
altar 7 sa êndêŋ aê aŋga tonec ma ôkôc bulimakao
kapoac 7 to domba kapoac 7."

³⁰ Balak gêgôm kêtôm Bileam kêsôm ma kêkêŋ
bulimakao kapoac teŋ to domba kapoac teŋ kêtû
daja gêsac altar 7 tau ɻaŋ kêtômgen.

24

¹ Bileam gêlic gebe Apômtau gêlic ɳajam, gebe ênam mec Israel, tec gêja kêtôm têm ɳagêdô gebe êtap puc saña atom. Enj laŋôanô gêdêŋ gamêŋ sawageŋ.

² Enj gêôc mataanô sa ma gêlic Israel sêŋgôŋ totoŋ-totoŋ têtôm nêŋ gôlôacmôkêgeŋ. Ma Anôtônê Nalau mêmjkêpi enj,

³ go gêôc awa sa ma kêsôm nê biŋ tau gebe “Beor latu Bileam, ɳac, taŋ mata gêlac naŋ, nê biŋ tonec.

⁴ Nac, taŋ gêŋô Anôtônê biŋ to gêlic gêŋ, taŋ ɻaniniŋ ɻatau geoc lasê ma gêu tau jagêc tomata gêmôbgeŋ atom naŋ, nê biŋ tonec.

⁵ O Jakob, nêm becobo e ɳajamanô.

O Israel, nêm gamêŋ gôŋgôŋja e ɳajam êndu,

⁶ kêtôm gaboaŋ tapa balinj, kêtôm kôm, taŋ gêc bugala naŋ, kêtôm môsê, taŋ Apômtau kêsê naŋ, kêtôm kaseda aŋga bu ɳatali.

⁷ Êsêacnêŋ kôm moŋa êpô lêna bu atom, gebe bu oc êpoac kôm ɳalêlôm.

Êsêacnêŋ kiŋ kapôeŋ kêlêlêc Agag su ma tetoc ênê gôlinj kiŋŋa ɳawae sa êlêlêc su.

⁸ Anôtô, taŋ gêwê enj gêwi Aiguptu siŋ naŋ, kêkêŋ ɳaclai gêdêŋ enj kêtôm bôcgabuŋ tojabo.

Enj oc êndaŋgôŋ lau tomôkê-tomôkê, taŋ têtu ênê ɳacjo naŋ,

ma oc êtuc nêŋ ɳatêkwa e popoc-popocgen, ma nê sôb oc eseŋen nêŋ ɳacjo.

⁹ Enj kêluŋ tau gêc kêtôm lewe, kêtôm lewe têna. Asa gebe êkalom e êndi sa.

Ma ɳac, taŋ êpuc boa aôm naŋ, êtap êpuc boa aôm ɳagêjô sa.”

¹⁰ Go Balak têtac ɳandaj kêsa gêdêj Bileam, tec kêtuc lêma kêpi tau ma kêsôm gêdêj Bileam gebe “Aê kakalem aôm, gebe ôpuc boa ɳoc ɳacio, mago aôm gôjam mec êsêac kêtû dim têlêac.

¹¹ Ôêc su, ômu ôna nêm gamêj. Aê gabe jatoc aôm sa, mago Apômtau tau kêgamiŋ aôm waem.”

¹² Bileam gêjô ej awa gebe “Aê kasôm gêdêj nêm lau jaenja, taŋ kôsakiŋ dêdêj aê sêmêj naŋ, su gebe

¹³ ‘Silber to gold embe êsô Balaknê andu e mêmêc, gebe êkêj êndêj aê, mago jatôm gebe jaŋgêli Apômtaunê biŋ atom. Aê oc jaŋgôm sec to ɳajam êtôm ɳoc ɳalêlôm êkac aêŋa jatôm atom amboac tonanĝen. Aê jasôm biŋ tagen, taŋ Apômtau kêsôm naŋgeŋ.’

¹⁴ Ma galoc jamu jandêj ɳoc lau jana êtiam. Amboac tonaq ômôeŋ gebe jasôm biŋ, taŋ lau tònê sêŋgôm êndêj nêm lau êtu ɳamu naŋ, lasê êndêj aôm.”

¹⁵ Ma Bileam gêôc awa sa ma kêsôm nê biŋ tau gebe

“Beor latu Bileam, ɳac, taŋ mata gêlac naŋ, nê biŋ tonec.

¹⁶ ɳac, taŋ gêjô Anôtônê biŋ to kêjala Lôlôc ɳatau nê kauc ma gêlic gêj,
taŋ Naniniŋ ɳatau geoc lasê naŋ,
e gêu tau jagêc tomata gêmôbgeŋ atom naŋ, nê biŋ tonec.

¹⁷ Aê galic ɳac tau, mago gêmoa galoc atom.

Matoc gê ej, mago gêmoa ɳagala atom.

Utitalata teŋ oc mêmêpi aŋga Jakobnê,

ma tōc gôliŋja teŋ mējēsa aŋga Israelnē.

Ma tōc tau êtuc lau Moab teŋbeleŋ
to êku Set latui samob tulu.

¹⁸ Gamēŋ Edom oc êtu ênê gēŋ,
ma eŋ êjan̄go nē ɻacjo Seir nēŋ gamēŋ su,
ma Israelnē ɻaclai ēsa.

¹⁹ Jakob ênam gôliŋ nē ɻacjo ma enseŋ lau,
taŋ sêsep siŋ sawa naŋ su.”

²⁰ Gêdēŋ taŋ Bileam gêlic lau Amalek naŋ, gêōc
awa sa ma kêsôm nē biŋ tonec gebe
“Amalek kêtū lau tomôkê-tomôkê samob nēŋ
ɻamata,
mago êtu ɻamu eŋ oc ênaŋa.”

²¹ Gêdēŋ taŋ eŋ gêlic lau Kain naŋ, eŋ gêōc awa
sa ma kêsôm nē biŋ tonec gebe
“O Kain, nêm gamēŋ, taŋ gôŋgôŋ naŋ, ɻajaŋa.
Aôm gôjac nêm sac gêsac poc kapôeŋ ɻao.

²² Mago ɻacjo oc senseŋ Kain su.
Têm kêdabiŋ, go lau Asur sêwê aôm naôŋgôŋ
kapoacwalô.”

²³ Bileam gêōc awa sa kêtiam ma kêsôm nē biŋ
tonec gebe
“Ojae, Anôtô embe êŋgôm biŋ tonec ɻanô ēsa,
asa oc êmoa mata jali.

²⁴ Waŋ oc êmēŋ aŋga Kitim, ma êsêac oc sêkôninj
Asur to Eber tōŋ.
Ma êsêac oc sênaŋa amboac tonan̄geŋ.”

²⁵ Go Bileam gêdi ma gêc gêmu gêja nê gamēŋ. Ma
Balak gêc kêsa nê intênaŋa gêja amboac tonan̄geŋ.

^{25:1-27:11} ɻasêbu tonec ɻamiŋ amboac tonec
gebe Anôtô kêpuc boa sakinj Balŋa ma kêkêŋ ɻagêjô
gêdêŋ lau, taŋ sêjam sakinj anôtô jaba tonan̄. Mose
kêsa lau Israel nêŋ ɻacwaga toôlinj walôŋa sa ma

gêjac sam nom, taŋ Anôtô gêjac mata gêdêŋ lau Israel naŋ, gêdêŋ gôlôacmôkê kêtôm ɻacwaga tonan nêŋ nambagen.*

27

Mose kêjaliŋ Josua sa gebe êjô eŋ su

¹² Ma Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose gebe “Ôpi lôc Abarim ônamaiŋ ma ôsala gamêŋ, taŋ kakêŋ gêdêŋ lau Israel naŋ.

¹³ Embe ôlic gamêŋ tau su, go naôwiŋ nêm lau amboac têwam Aron jagêwinj êsêac.

¹⁴ Biŋ tonec êtap amagêc sa gebe taŋempêc aŋga gamêŋ sawa Sin. Gôlôac sêli awenj sa gêdêŋ aê, ma amagêc akô êsêac laŋôjnêmna ma awa aê sa aŋga bu gebe aê ɻac dabuŋ nec atom.” Bu tau bu Meriba aŋga gamêŋ sawa Sin ɻamalac Kades.

¹⁵ Ma Mose kêsôm gêdêŋ Apômtau gebe

¹⁶ “Aê jateŋ Apômtau, gêŋ mateŋ jali samob nêŋ awenjaô ɻaAnôtô, gebe êjaliŋ ɻac teŋ sa gebe ênam gôlinj gôlôac.

¹⁷ ɻac tau êsô-êsa êmuŋ êsêac ma êwê êsêac sêso-sêsa, gebe Apômtaunê gôlôac tau têtôm toŋ dom-banja, taŋ ɻacgejob masi naŋ, atom.”

¹⁸ Apômtau kêsôm gêdêŋ Mose gebe “Ôkôc Nun latu Josua. Eŋ ɻac toŋalau ma u lêmam ênsac eŋ.

¹⁹ Ôwê eŋ naêkô dabuŋwaga Eleasar to gôlôac samob laŋôjnêm ma ôsakij eŋ lau samob sêlic.

²⁰ Ôkêŋ nêm ɻaclai ɻagêdô elom eŋ, gebe lau Israel nêŋ gôlôac samob taŋeŋ wamu eŋ.

* **24:25:** Agag, ôlic Sam 1. 15:8-33.

21 Eŋ naêkô dabuŋwaga Eleasar laŋônêm gebe êtu kênac Urim gebe êtap Apômtaunê taê gêjam sa. Josua éjatu ma Isreal nêŋ gôlôac samob sêsô-sêsa sêwiŋ eŋ.”

22 Mose gêgôm biŋ, taŋ Apômtau kêjatu naŋ, ḥanô kësa ma kékôc Josua to gêwé eŋ jakékô dabuŋwaga Eleasar to gôlôac samob laŋôjnêm

23 ma gêu lêma gêsac eŋ to kësakinj eŋ kêtôm Apômtau kêsôm gêjam Mose awa.

28:1-36:13 Biŋ tokainj-tokainj kêsêp môkêlatu tonec. Biŋ teŋ gebe da to daja, taŋ gêjac om to têm toê-toê ḥawae naŋ. Biŋ teŋ kêkanôŋ lauonêŋ lêŋ têtôc lemenŋja. Môkêlatu teŋ gêjac miŋ kêpi Isreal sêjac siŋ gêdêŋ lau Midian ma sêku êsêac tulunja. Ruben agêc Gad nêŋ gôlôac ma Manasenê gôlôac ḥamakeŋ têtu wakac anja bu Jordan ḥagamêŋ gêmu oc kêpiŋa ḥamaiŋ kêsêp môkêlatu teŋ. Môkêlatu teŋ kësa gamêŋ to malac, taŋ lau Isreal sêô lasê to sêlêwanj tauŋ gêdêŋ sêwi Aiguptu siŋ e sêô lasê gamêŋ Kanaan naŋ, sa tomalagenj. Môkêlatu ḥagêdô gêwa gamêŋ Kanaan ḥamadiŋ sa ma kêmasaŋ lêŋ sênc sam nom êndêŋ gôlôacmôkê ḥagêdôŋa. Biŋ ḥamuŋa kêmasaŋ biŋ sêmêtôc lauŋa to biŋ nomlênsêmŋa.*

* **27:23:** Urim kêtu lau Isreal nêŋ kapoac.

BIBOLO DABUN
The Holy Bible in the Yabem language of Papua New
Guinea
Buk Baibel long tokples Yabem long Niugini

Copyright © 1980 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Jabem (Yabem)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

447e01c5-a375-5452-ae54-b3f890293eeb